

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars Prima. De Ivrisdictione Et Foro Competenti. Pars Secunda. De Praeeminentiis & Praecedentiis

**Luca, Giovanni Battista de
Coloniae Agrippinae, 1691**

Disc. XII. Beneventana jurisdictionis. De eadem materia probationis situationis in diœcesesi, vel territorii separati respectivè; Et an privilegium Apostolicum, quamvis non expressum, super ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74087](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74087)

nam præsumptionem; Atq; talis est praxis Sac. Congregationis Concilii, ut patet ex tot casibus, de quibus supra & infra, quoniam non docto incontinenti per inferiorem Prælatum de privilegio, decernitur vicino, & adiacenti Episcopo comparanti manutentio in exercitio delegatæ jurisdictionis, donec per allegantem territorium separatum, illud probetur per privilegium, vel per immemorabilem canonizatam per tres conformes; Hæc autem praxis procedere non posset, si Episcopo ad eandem Congregationem recurrenti incumberet onus, formalis, & concludentis probationis super situatione, cū hæc probatio, ubi præsertim non concurrat circumdatio undiq; sed adest confinatio cum aliis diocesis, dicatur satis difficilis, nimiumque dispendiosa, undè esset retrahere omnes Episcopos ab hujusmodi opere assumendo, atq; destruere propositiones, quas in hac materia receptas habemus. Atque ita per indirectum inferiores Prælati hanc jurisdictionem sibi assumentes, obtinerent victoriam negotii principalis; Potissimè quia hujusmodi jurisdictionales controversiæ habent speciem notorii in regione, atq; absq; dubio notissimæ sunt aliis Episcopis adiacentibus, quorum non oppositio per tempus considerabile, clarum inducit argumentum situationis intrâ Diocelam illius Episcopi, qui comparat, & litem sustinet, ut clarè ad sensum, ac sæpè habetur in præcedentibus.

Clariùs verò in hac facti specie, ob eam circumstantiam, quod ageretur de satis diuturna lite, in qua Episcopus obtinuit ut supra usq; ab anno 1583. resolutionem in possessorio, renovatâ de anno 1662. absque eo quod dicti alii Episcopi, qui dicebantur magis adiacentes unquam comparuissent, eorumq; præntensionem deduxissent. Ac etiam quia eadem situatio justificari videbatur ex quadam Bulla *Anastasi*, & ex planta quadam seu mappa geographica impressa, quæ, ut supponebatur facta erat de universa Provincia per Ministros Regios. cum aliis adminiculis ponderatis in dicta decisione super possessorio 6. Martij 1662.

Quamvis n. in dicta alia *Aprutina dec. 71. post 7 amburini*. & 309. *Dunozeteci sen* in qua etiam eadem plâta, & dicta Bulla *Anastasi* deducebantur, consideretur neutram esse in forma probanti, ac sufficienti fide dignam. Nihilominus responsio esset considerabilis, quandò unavel altera probationis species deduceretur tanquàm unica, & pro totali justificatione, Secus ubi pro adminiculis coadiuvativis præsumptionis iuris, Ut recedendo à dicta decisione advertitur in duabus posterioribus decisionibus editis coram *Dunozeto* juniore in præfata alia *Aprutina impress. dec. 285. & sequen. par. 8. rec. & inter suas dec. 426. & 457.* Quibus instantibus dicebam nullum fundamentum constitutum esse in dicta præcedenti decisione jam revocata, à qua scribentes in contrarium totum mutaverant, undè propterea resolutio prædicta parum probabilis visa fuit, nisi fortè consideratum esset, Episcopo patum præjudicari, ob manutentionem sibi concessam in exercitio jurisdictionis.

Quo verò ad alterum fundamentum privilegii super territorio separato, quod ex dicto excidio, cum aliis scripturis, ac etiã cum sacra suppellectili amissum supponebatur, illud videbatur satis debile, ac omnino contemptibile, cum alia non daretur probatio, nisi illa casus, ac peremptionis scripturarum in genere, quod in proposito nullius est momenti; Licet enim non negetur possibilitas probandi per testes veritatè scripturæ casualiter amissæ, Nihilominus ultra probationem in genere ipsius casus, exigitur etiam, quod testes valde periti, puta, Doctores, & Notarii, satis re-

ctè & concludenter deponant, tamde illius tenore, quam de ejus statu & qualitate, quod scilicet esset vera & authentica, non autem conficta, & supposita, seu falsificata, satis convincentes, ac verisimiles scientiæ causas reddentes, ut ex *Barr.* & aliis civilibus in *auth. si quis in aliquo Cod. de edendo*, & ex Canonistis in *cap. cum olim si primo de privilegio benè apud Afflict. decis. 274. & 302.* quæ videntur in materia magistrales, *Cavaler. decis. 523. Rotâ in Calagurritana decimarum 17. Aprilis 1654. coram Zarata impress. post. Zuffum de legitim. process. dec. 15.* & in aliis.

Et quandò non haberentur auctoritates, ad evidentiam id probaret ipse naturalis discursus, quoniam quilibet aliàs posset privilegium, vel aliud documentum à se confictum, seu falsificatum exhibere peritissimis Doctoribus & Notariis, sub prætextu obtinendi ab eis consilium in negotio principali, ita ut isti veridicè, & sincerè de ejus tenore benè deponere possent, illud deinde lacerando, vel occultando, nè convinci possit falsitas, vel confictio; Unde propterea, cum in hac facti specie nulla daretur probatio, nisi illa casualis amissionis scripturarum Monasterii in genere, istud motivum remanebat disputatione indignum.

Demùm nullius momenti videbantur probationes ut supra factæ per testes ante annum 1585. inductos coram Episcopo Reatino, Tum quia erant nulliter examinati, non citato Episcopo, seu Promotore Fiscalis, ut advertitur in dicta prima decisione coram *Bubalo*, Tum etiam quia laborabant in dicto, dum non concludebant super quadragenaria de visu, quod est primum, ac potissimum requisitum probationis immemorabilis; Licet enim simpliciter dicerent ab annis 50. & 60. citrà, attamen id non concludit, cum verificari possit in eo, quod heri, & nudius tertius gestum est, juxta receptam doctrinam *Barr. in l. Celsus ff. de usu cap. Seraph. decis. 469. n. 1. Cavaler. decis. 174. & 213. utrobique n. 1. & 2.* Sublatiq; his probationibus, impossibilis erat nova, cum subducto dicto tempore litis ab anno 1585. & antea impossibile esset habere testes, qui subducendo etiam tempus ætatis pupillaris, concludere possent de visu per tempus quadragenarium, Undè præfens causa mihi videbatur nimis plana pro Episcopo.

BENEVENTANA
JURISDICTIONIS
P R O
ABBATE S. MODESTI
C U M
ARCHIEPISCOPO.

Casus decisus per Rotam pro Archiepiscopo.

De eadem materia probationis situationis in diocesi, vel territorii separati respectivè; Et an privilegium Apostolicum, quamvis non expressum, super territorio separato, & jurisdictione activa in clerum, & populum, sufficiat concurrente longæva observantia, tanquàm ab ista ita interpretatum.

S V M.

S V M M A R I V M.

- 1 **F**Acti series.
- 2 **I**n probatione immemorabilis subducendum est tempus litis.
- 3 **I**nsantia de jure Canonico est perpetua, & nunquam perit.
- 4 **Q**uando etiam de jure Canonico per longissimum tempus litis dicatur habita pro derelicta, & cesset.
- 5 **E**piscopo agenti incumbit onus probandi situationem in diocesi.
- 6 **D**e præsumptioe situationis ob generalem divisionem Dionisii altero Episcopo non comparante, & num. 13.
- 7 **Q**uod confici debeat planta.
- 8 **N**egativa probatur ex non descriptione omnium locorum diocesis, & num. 4.
- 9 **A**rchivium proprium non dat fidem ad proprium commodum.
- 10 **U**bi duo sunt loca ejusdem nominis, actus remanent aequivoçi.
- 11 **D**e differentia inter Episcopum, & Metropolitanum, & de discretis terminis Provinciae & Diocesis.
- 12 **E**tiam Provincia sub nomine Diocesis explicari solet.
- 13 **D**e argumento situationis, de quo supra num. 6.
- 14 **D**eclaratur conclusio, de qua num. 8.
- 15 **D**e circumdatione loci undique, seu adiacentia cum aliis locis, quando hac sit considerabilis.
- 16 **A**n privilegia Apostolica exempliva inducant territorium separatam, & jurisdictionem activam.
- 17 **Q**uod ex observantia recipere possint hanc interpretationem.
- 18 **C**onsideratur circumstantia notabilis ad favorem Praelati inferioris.
- 19 **P**rivilegia quavis non expressa, deservire possunt pro titulo putativo bona fidei ad praescriptionem.
- 20 **Q**uod praescribi etiam possit territorium separatam, & non intret monstrum duorum capuum in uno corpore.
- 21 **P**rivilegia Principum Secularium quomodo in proposito attendenda sint.
- 22 **I**lli de loco Nullius tenentur accedere ad Synodum Episcopi vicinioris, si sibi ipsis propria Synodus non celebratur.
- 23 **C**onfessiones Praelatorum non praesudicant Ecclesia maxime in iis, qua non pendunt ab ejus facto vel animo.

D I S C. XII.

IUM ab antiquo tempore Abbas Monasterii S. Modesti Civitatis Beneventi Congregationis Canoniorum Lateranensium, jurisdictionem spirituales, & quasi Episcopalem in Terra S. Georgii de Montanea Montis Fuscoli nuncupata, de facto exerceret, etiam quoad actus cadentes sub jurisdictione delegata Ordinarii locorum per Sac. Conc. Trid. & Apostolicas Constitutiones, praesertim verò in ejusdem loci Ecclesia parochiali, Abbacia, nuncupata instituisset quemdam Lutium, à Barone, seu Domino temporali praesentatum, iste contra

propriam Superiorem caput erigendo, atque, ut dicitur, proprio auctori quaestionem refricando, obedientiam dicto Abbati denegare coepit, ejusque jurisdictionem, & superioritatem controvertere, affectando potius subjectionem ergà Archiepiscopum, idque fuit istius controversiae origo; Introductaque proinde causa usque ab anno 1618. coràm A. C. Abbas obtinuit mandatum de manutenendo in suae jurisdictionis, & superioritatis possessione, & exercitio, undè per Lutium, quem etiam Archiepiscopus confovebat, appellatione interposita commissa fuit causa in Rota absque tamen ulteriori progressu usque ad annum circiter 1680. in quo denegante e conversò moderno Rectore jurisdictionem, & superioritatem Archiepiscopi visitare volentis, alioque actus jurisdictionales exercere, ex parte Archiepiscopi introducta fuit causa in Rota coràm Bevilacqua; Cumque utraque pars praeponderet, unam earum respectivè commississe attentata, & manutenzione sibi deberi, idcirco agitata causa sub nomine dicti Abbatis S. Modesti, quamvis verè lis sublineretur per dicti loci Rectorem, Communitatem, & Dominum temporalem, datum fuit dubium an constaret de attentatis vincinde, & cui danda esset manentio, Quo bis proposito de annis 1663. & 1664. absque aliqua resolutione, demandatum fuit videri de bono jure, super quo assumpta disputatione sub die 9. Junii 1666. prodit resolutio Archiepiscopo favorabilis super omnimoda jurisdictione ordinaria, & delegata, ex praesupposito situationis loci in diocesi, à qua undique circumdatus esset, undè propterea intraret juris assistentia, donec de territorio separato docere ur, potissimè concurrentibus aliquibus enunciativis super eadem situatione, ac aliquibus actibus jurisdictionalibus.

Majus verò, ac principale fundamentum constitutum fuit in quodam actu publico renunciationis litis de anno 1680. facto per Abbatem, & Conventum dicti Monasterii Capitulariter, continentem confessionem, ac agnitionem, quod Terra praedicta sita esset in diocesi Beneventana, & sub Archiepiscopi omnimoda jurisdictione spirituali, cedendo, & retinendo cuicumque licet, qua ipsius Monasterii nomine ageretur; Cumque dicta confessio per Congregationis Superiores revocata esset, atque in facto doceretur non subsistere praesuppositum circumdationis loci undique, cum in notabili parte ad jaceret duobus aliis locis in eadem Montanea existentibus, qua jam Rota contra eandem Archiepiscopum declaraverat de territorio separato & nullius ad favorem Monasterii Montis Virginis, ut in Nullius, seu Montis Virginis jurisdictionis 12. Junii 1656. & 8. Junij 1657. coràm Duno-zetto inter suas dec. 988 & 1001. idcirco concessa fuit nova audientia, atque ter causa proposita, ob difficultates nulla capta resolutione, demum sub die 26. Novembris 1668. perstitum fuit in decisis, non tamen absque votorum discrepantia.

In his autem disputationibus, tres fuerunt inspectiones seu puncti, Unus ordinis circa attentata hinc inde, alter super probatione situationis loci in diocesi, super quo in dictis disputationibus adversus decisionem habitis principaliter ex hac parte insistebatur, & tertius super interpretatione, ac relevantia privilegiorum dicti Monasterii, ex quibus ad hujusmodi jurisdictionem privativè ad Archiepiscopum cum territorio separato, & qualitate Nullius inferebatur.

Quoad primum, resolutio pendebat à puncto,

an adhuc vigeret lis ab anno 1610. ut supra in Rota introducta, vel potius ea deserta, attendenda esset nova ex parte Archiepiscopi introducta moderno tempore in eadem Rota; Si enim versaremur in hac secunda parte, ut Archiepiscopus pretendebat, tunc attentata adessent ex parte Abbatis, eique adhaerentium; E converso autem si juxta primam, duraret lis antiqua, attentata erant clara contra Archiepiscopum.

Hic autem punctus, nedum respiciebat ordinem, sed etiam insuebat ad iustitiam negotii principalis, ad effectum scilicet ut habenda non esset ratio actuum jurisdictionalium hoc intermedio tempore per Archiepiscopum gestorum, ut potè lite pendente, ad quem effectum id proderat huic parti, cui tamen e converso nocebat ad alium effectum reddendi improbabilem immemorabilem, quatenus, non suffragantibus privilegiis, ad hanc speciem probationis recurrere oportuisset; quia cum certum sit, quod à quadragenaria de visu per testes justificanda subducendum est tempus litis, isto ac altero ætatis pupillaris subductis, impossibile esset habere testes, qui dictam quadragenariam concludere possent, ut in congressu ab initio pro causa directione habito, de hujusmodi effectibus proficuis, & respectivè præjudicialibus discurrebam, ad effectum determinandi, an magis expediret insistere super dicta antiqua lite ejusque duratione, vel potius acquiescere prætensionis alterius partis, super ejus desertione ac expiratione, Determinatum tamen fuit juxta primam partem.

Hinc propterea disputando dicebam, de hujusmodi antiquæ litis existentia & duratione dubitandum non esse, non obstante diuturno silentio annorum circiter 40. quoniam quicquid ingeniose in contrarium probare conetur Covarr. inc. *quamvis pactum de partibus* in 6. par. 2. num. 4. de quo *Rovius super pragmat. de instant. caus. non restaur. num. 1* & qui aliquos habet sequaces. Attamen in Rota & Curia Romana, omninò verius ac receptum est, neglecta dispositione juris civilis super peremptione instantiæ, de qua ejusque restitutione ac aliis ad materiam facientibus cæteris allegatis *Rovius super pragmat. in rubr. & pragmat. 1. de instantia caus. non restauran. de jure canonico esse perpetua* & nunquam perimi, non obstante quocumque temporis lapsu ex *Abb. & aliis in cap. venerabilis, & cap. fin. de judic. Marant. in prac. par. 5. verbo; Et omnia fiant durante instantia Vestr. & add. in prac. lib. 3. cap. 5. Rota decis. 326. num. fin. par. II. rec. & passim.*

Et quamvis eadem conclusione retenta, adhuc in Rota, & Curia, ex longissimo silentio resultare soleat effectus dictæ peremptioni æquipollens, super litis scilicet desertione, eo quod præsumatur habita pro derelicta, nihilominus in disputationibus, quæ in hac materia frequentes habentur in beneficialibus occasione regulæ de trienniali, receptum est, duo requisita copulativè concurrere debere, Primò tempus longissimum ad minus 30. annorum, Et secundò malum jus ejus, qui litem prosequi tenebatur, ac tamdiu deseruit, quasi quod ita suum malum jus agnoscendo, animum deferendi declaraverit, ita ut sit desertio resultans, magis à præsumpta voluntate, quam à juris dispositione, ut cæteris allegatis habetur apud *Rovias dec. 294. & dec. 255. num. 8. & seqq. par. II. rec. & freq.*

Quamvis autem concurreret primum requisitum temporis, omninò tamen cessabat alterum, *Card. de Luc. de jurisd. & Foro Comper.*

quod scilicet silentium proveniret ab eo, qui tenebatur litem prosequi, quoniam cum hæc pars esset appellata, ut potè obtinens manutionem à iudice primæ instantiæ, idcirco non huic sed alteri incumberebat onus prosecutionis, ideoque prorsus imprium erat, ut hujusmodi silentium per delinquentem innocenti objiceretur, Et consequenter extraneam dicebam disputationem, quam super hoc puncto scribes pro Archiepiscopo ab initio assumpserunt circa merita, ut ita alterum requisitum mali juris justificarent. Tum quia ut patet ex mox allegatis decisionibus, illud debet esse clarum, non autem aded dubium & disputabile; Tum etiam quia cum dictus desertionis effectus ita resultare dicatur, non ex dispositione juris, sed ex præsumpta voluntate deserentis, quasi quod ita ejus malum jus agnoverit, requiritur ut negligentia proveniat ex parte succumbentis, cui prosecutionis onus incumbit, non autem victoris, cujus potius interest, causam appellationis ulteriorem progressum non habere, unde erat objicere in odium id quod favore obtinentis contra appellationem de jure inductum est.

Quo verò ad alterum punctum situationis loci in diccessi, & super quo major ac penè tota fuit disputatione, Dicebam scribes pro hac parte Prælati inferioris impugnando dictam primam decis. anni 1666. quod omnia ejus præsupposita corruerant, Tam respectu circumdationis, cum in factò ex delineatione seu planta doceretur, istud Oppidum pro magna parte adiacere aliis, quæ ut supra jam declarata fuerant de territorio separato. & sub omnimoda quasi Episcopali jurisdictione Abbatis Montis Virginis, Tum etiam quia constabat æquivocas minusque concludentes remanere alias species probationis ex enuntiativis & actibus jurisdictionalibus resultantibus.

Et consequenter insistebam in conclusione, de qua *Seraph. dec. 1278. decis. 54. n. 3. & dec. 71. n. 5. post Tamburin. de jur. Abbat. tom. 3.* ut scilicet Episcopo agenti adversus inferiorem Prælatum possessorem spiritualis jurisdictionis, incumbat onus concludenter probandi situationem loci intrâ suam diccesim, tamquam suæ intentionis fundamentum; neque alias intrat juris assistentia procedens dato hoc præsupposito, ut etiam habetur in *Aprutina disc. præcedenti.*

Et quamvis scribes pro Archiepiscopo insistere potissimum in firmatis in *Marsicen. jurisdictionis coram Buratto inter suas dec. 678.* quod scilicet ob generalem *Dionysi* divisionem, omnia loca præsumantur esse in aliqua diccessi, proindeque alio Episcopo non comparente præsumptio assistat agenti, Respondebam tamen, quod ut patet ex eadem decisione ac aliis posterioribus editis in ea causa, de qua infra *disc. sequenti* ista præsumptio deducitur tamquam unum ex argumentis, aliunde verò ibi situatio justificabatur, eaque videbatur indubitata, ex eo præsertim quod dabatur initium jurisdictionis per ipsum Episcopum illi Archipresbytero concessæ, Reconveniendò in hoc Rotam cum resolutione capta in *dicta Aprutina, disc. præced.* dum cessante circumdatione undique, ob dubietatem quod locus, in una, vel altera diccessi esse possit, vel in nulla, mandavit confici plantam, super hac eadem provisione insistendo.

Clarius verò, quia potius pro dictæ situationis negativa nonnulla urgebant adminicula, illud præsertim satis efficax, quod in descriptione facta de anno 1375. per Archiepiscopum de *Aquino*

de omnibus locis diœcesis, ad effectum obtinendi subsidium charitativum, reperitur solum descriptum unum Oppidum *S. Georgii*, quod est illud de *Malaria*, indubitata & extrâ controversiam de hac diœcesi, & consequenter probabatur negativa istius, quæ ita probari dicitur, ut apud *Orthob. dec. 114. n. 4. & 128. num. 18.* Et his addebam alia adminicula resulantia ab exercitio jurisdictionis dicti Abbatis, de quibus infra in tertio puncto super interpretatione privilegiorum.

Et quoad enunciativas, tres dabam responsiones, quarum quælibet sufficiens videbatur, Primò scilicet quod scripturæ, ex quibus illæ deducebantur non essent in forma probanti, neque eis deferendum esse, cum essent extractæ à proprio Archivio ipsius Episcopi colligantis, *Caputaq. decis. 42. par. 1. Mullin. dec. 34. nu. 1. & seqq.* & in aliis deductis, de c. *59. n. 18. & sequen. par. 11. rec. plenè in Senogallien. Parochialis 12. Februarii 1666. coram Bourlemont.*

Secundò quod stante duplicitate Oppidorum sub eodem vocabulo *S. Georgii* in hac regione seu contrata existentium, ita dictæ enunciativæ remanebant æquivocæ: utpotè referibiles ad dictum aliud Oppidum, quod non dubitabatur esse de diœcesi, Et cum quo æquivoco respondebatur etiam actibus jurisdictionalibus in dicta decisione ponderatis, Ut in individuo in simili controversia contra eundem Archiepiscopum ob eandem pluralitatem locorum ejusdem nuncupationis firmatur in allegatis decisionibus *Montis Virg. seu nullius 12. Junii 1656. & 8. Junii 1657 coram Duno, eto inter suas dec. 988. & 1001.*

Et tertio, potissimè, quia controversia non erat cum simplici Episcopo, cujus respectu enunciativæ ad alium titulum referri non possunt, nisi ad verè diœcesanum, ad quem etiam referendi veniunt actus jurisdictionales, non constito quod gesti fuerint jure delegato, tanquam à viciniore, in quibus terminis procedunt fortè omnes auctoritates & decisiones de materia agentes; Sed erat cum Archiepiscopo, qui est etiam Metropolitanus, habens eundem diœcesim, sed etiam amplam provinciam, sub qua, generalis consuetudo est, præsertim Dataræ & Cancellariæ Apostolicæ, denominandi hujusmodi loca *Nullius* & de territorio separato, in quibus etiam Metropolitanus jure Metropolitico plures actus jurisdictionales exercere solet, magis quàm in reliquis diœcesibus Suffraganeorum, & consequenter, tam enunciativæ, quàm actus jurisdictionales cadebant sub æquivoco, utpotè ad hunc diversum titulum referibiles.

Et quamvis dicta intitulatio locorum *Nullius* fieri soleat sub nomine provincie, non autem diœcesis, qui termini sunt discreti in Metropolitano utrumque territorium habente, diœcesanum scilicet & Provinciale, quorum unum est immediatum, alterum verò mediatum, nihilominus docebatur ex hac parte, hanc provinciam quandoque sub nomine diœcesis explicari consuevisse, ut constat ex literis Apostolicis *Joannis XIII.* registratis per *Vghellium in ejus Italia Sacra tom. 8. fol. 92.* in quibus dicitur diœcesi Archiepiscopi, etiam illa pars, quæ proprios habet Episcopos suffraganeos, & sic vocabulum provincie usurpatur pro illo diœcesi.

His tamen non obstantibus, reflectendo ad veritatem, quoad hunc punctum situationis, satis dubitabam, quoniam stante dicto argumento generalis divisionis totius Orbis, de quo in *Toletana*

discursi. & in aliis frequenter hoc eodem titulo, non dato saltem efficaci fumo situationis in alia diœcesi, illud videtur satis concludens, potissimè statibus dictis enunciativis ac aliis, ut supra, quæ licet singulariter & de per se considerata non sufficerent ad perfectam probationem, utpotè æquivocæ, nihilominus satis operativæ videntur, tanquam adminicula ad conservandam & corroborandam juris præsumptionem, ea præsertim in simul unita ponderando.

Dicta verò contraria adminicula, rectè considerabilia esse observabam in ordine ad tertium punctum probationis territorii separati ex privilegiis Apostolicis, ita interpretatis ut infra, Secus autem quoad istum situationis, quoniam licet satis forte videretur adminiculum deductum ex non descriptione istius loci inter alia diœcesis, nihilominus adhuc istud erat æquivocum, dum dicta descriptio facta non erat principaliter ad deterninandos fines diœcesanos quoad univèrsos legis diœcesanæ effectus, sed erat solum pro exactione subsidii charitativi, à quo istius loci Rector & Clerus poterat esse exemptus, ratione privilegiorum dicti Monasterii, potissimè quia antè Concilium Tridentinum, quod etiam in locis exemptis tantam jurisdictionem Ordinariis sine Diœcesanis delegavit, effectus exemptionis videbatur idem ac ille territorii separati & *Nullius* ut in *Theatina disc. 5.* & consequenter meritò sub dicta descriptione non aderat.

Et quoad cessantem circumdationem undique, adhuc videbatur debile fundamentum, dum adjacentia non erat cum altera diœcesi juxta casum de quo in dicta *Apruina*, sed erat cum duobus Opidis seu locis antiquitè ad eandem Beneventanam diœcesim pertinentibus, quæ ex privilegiis Apostolicis, ita saltem ab observantia interpretatis dismembrata fuerunt, ac effecta de territorio separato; Cum enim Monasterium Montis Virginis, illaque Congregatio certum initium haberent infra nostrâ salutis millesimum, hinc proinde perneccesse dare oportet eorumdem locorum præcedentem situationem in diœcesi, à qua deinde ex auctoritate Apostolica fuerint dismembrata, cum privatio supponat habitum, ac dismembratio præcedentem annexionem alteri corpori, & sic reverè aderat circumdatio undique, solum quæ hanc adjacentiam aliis duobus locis jam declaratis *Nullius* deservire posse considerabam pro uno ex adminiculis territorii separati, juxta tertium punctum, de quo proxime infra, dum ita constat in his partibus, non omnino novum, neque inusitatum esse, ut ad sint Prælati inferiores cum omnimoda jurisdictione quasi Episcopali, & territorio separato, nihil verò influere ad excludendam antiquam situationem in diœcesi.

Quare tota hujus Prælati defensio, pro meo judicio, restringi videbatur ad dictum tertium punctum, an scilicet sufficienter constare diceretur de territorio separato, ita ut iste Prælati inferior omnimodam quasi Episcopalem jurisdictionem in loco haberet, privativè ad Archiepiscopum, tam quoad ordinariam, quàm quoad delegatam; Cumque ex duabus speciebus, ad quas hæc probatio restringitur, desiceret illa immemorabilis ut supra, & quæ etiam facta vel faciendâ parùm prodesse solet, dum exigit canonizationem per tres conformes, quibus presentibus, Episcopus manuteneatur, ut frequenter in præcedentibus, præsertim in *Toletana*

sertim in *Toletana disc. 1. in Vulturarien. & Anglonen. disc. 3. & 9.* proindeque remaneret solam altera species per privilegium Apostolicum

Difficultas arat, an ad id sufficerent & suffragarentur hujus Monasterii privilegia *Alexandri Tertii*, & aliorum Pontificum, juxta illorum temporum consuetam formulam, recipientia istud Monasterium sub *B. Petri & Sedis Apostolica protectione & immediata subiectione, cum plena, tam ipsius, ejusque personarum & bonorum exemptione a quacumque Ordinarii jurisdictione & cum facultate ordinandi clericos, illosque instituendi & destituendi, ac etiam excommunicandi, necnon altaria & vasa sacra benedicendi & consecrandi, seu à quovis bene viso Episcopo benedictionem seu consecrationem obtinendi*, cum similibus, quæ juxta antiquas formulas in hujusmodi monasteriorum exemptivis privilegiis contineri solebant, & ex qua amplitudine Rota in *Montis Cassini jurisdictionis dec. 373. par. 11. rec.* firmavit, qualiterem *Nullius in rebus* est.

Verum inspecto solo tenore ac littera privilegiorum, adhuc periculosum videbatur fundamentum, quoniam *habetur in dicta Toletana disc. 1. & in aliis frequenter*, hujusmodi privilegia, quantumvis ampla, & inductiva illius territorii separati, de quo *dist. dec. 373. par. 11. rec.* operaria sunt in ordine ad ipsum Monasterium, seu Ecclesiam, ejusque ambitum materiale, ultra quem ejus territorium non extenditur, secus autem quoad jurisdictionem activam in clerum & ipopulum viventem extra Monasterium in territorio Episcopi, cum dismembratione partis diocesis, ejusque transmutatione in diversam naturam, & in quo residet inevitabilis difficultas non obstant quacumque privilegiorum amplitudine.

Quia tamen privilegia Monasterii Montis Virginis de quibus in supra allegatis decisionibus coram *Dunozetto*, ferè ejusdem tenoris erant, & nihilominus ex subsequuta observantia interpretationem receperunt, ut hanc activam jurisdictionem, ac separatam territorium importarent, quod etiam dici posse videtur de magistrali *Squillacen. coram Martino Andrea dec. 54. aliàs 59. post Tamburin. & de similibus*, cum antiquis illis temporibus ista esset consuetudo privilegiorum formula, neque antiquitas istas subtilitates ac distinctiones excogitasset, à Concilio Tridentino citrà fortè exortas; Idcirco dicebam, idem in præsentem rectè dicendum esse, cum facti circumstantiæ, & adminicula nimis urgerent, etiam circa exercitium illius jurisdictionis, quæ à publicatione Concilii citrà, jure delegato in locis exemptis penes Ordinarios locorum existit, prout sunt concedere litteras dimissoriales pro suscipiendis ordinibus, cognoscere causas matrimoniales & criminales, indicere concursus ad effectum providendi Rectorem Ecclesiæ Parochialis, approbare Confessarios, benedicere Prædicatores, concedere monitoriales pro revelationibus habendis, cum similibus, non nisi Prælato habenti omnimodam cum territorio separato convenientibus ex collectis per *Charlin. contr. 20.* quia constabat omnes hos actus gestos esse ab hoc Prælato.

Et clarius ob alias circumstantias, illam præsertim, quod non agebatur de Prælato residente in loco, de cuius jurisdictione agitur, in quo ratione jurisdictionis temporalis, seu alias occasione exercitii curæ, dici posset exercitium jurisdictionis spirituales, & quasi Episcopalis fuisse intrusivum, & clandestinum absque Episcopi scientia & patientia, ut sunt ferè omnes casus, de quibus supra & infra hoc tit. Sed agebatur de Prælato residente in ipsamet Civitate, in qua residet Archiepiscopus, in cujus faciem, publicè, & palam usque ad dictum annum 1618. dictos actus, jurisdictionem etiam delegatam concernentes exercuit, scientibus Archiepiscopis pro tempore, quos tunc, quando dignitas Episcopalis fortè majoris de facto existimationis erat, ostendebatur fuisse doctissimos & eximios Viros, qui fuerant Rotæ Auditores & respectivè Cardinales, in ipsamet Sac. Congregatione Concilii versari, in quibus ignorantia dictæ delegatæ jurisdictionis in locis exemptis non dabatur, & tamen præmissa omnia tolerarunt, negligendo etiam hujus loci visitationem.

Et in specie docebatur in facto, quod cum de anno 1600. quidam clericus seu subdiaconus hujus loci fuisset carceratus per Regiam Audientiam provinciam ob quoddam grave facinus, atque cum litteris monitorialibus Abbatis remissus fuisset eidem tanquam suo Prælato, iste cum custodiendum reposuit in carceribus ipsiusmet Curie Archiepiscopalis, ubi detinuit ferè per annum, deindeque ferè condemnavit cum subsequuta executione.

Atque his rectè conveniebant etiam alia adminicula superius circa punctum situationis ponderata, ob hujus loci non descriptionem inter reliqua loca diocesis, ac etiam ob adiacentiam dictis duobus aliis locis Monasterii Montis Virginis ejusdem naturæ & qualitatis, Quibus omnibus insimul junctis, dicebam cadere eandem interpretationem privilegiorum, quæ saltem capienda sunt tanquam titulus bonæ fidei putativus tollens juris resistantiam, ac malam fidem ex ea resultantem, atque præbens locum præscriptioni etiam quadragenariæ, juxta terminos *tex in cap. auditis de præscript.* de quibus in eadem *Toletana disc. 1.* Sicuti enim præscribi possunt cumulativè aliqui actus particulares ex ibi deductis, ita nil prohibere videtur, ex eadem ratione, proportionabiliter stante dicto titulo putativo, eandem præscriptionem cadere super hac territorii parte, ita ab uno corpore abscissâ, & in diversam naturam transmutatâ, per quam fiat corpus diversum cum diverso capite. Eodem modo, quo subfeudum, quod est membrum & pars alicujus feudi, effici potest feudum in capite ex deductis in *Mantuanâ sub tit. de feudis disc. 7. & alibi*; Sive Monasterium quod sit grancia & membrum alterius, efficiatur Monasterium in capite & independens, dum ita cessat inconveniens dandi duo capita in uno corpore, quia dicuntur duo corpora separata, quorum quodlibet habet suum caput discretum.

Et quamvis inter istum & dictum alterum casum Monasterii Montis Virginis, de quo in allegatis decisionibus coram *Dunozetto*, aliqua dignosci videretur notabilis differentia, ob duplicem circumstantiam ibi concurrentem, & in præsentem cessantem, quod scilicet ille Prælatus esset caput Religionis, ac etiam haberet jurisdictionem temporalem in loco, unde propterea suffragaretur dispositio ejusdem *Sac. Conc. Trid. sess. 25. de regulariis cap. 11.* Nihilominus, sive ob decretum *Pii V.* sive quod Concilium intelligendum sit de jurisdictione temporali plena & omnimoda, non autem de illa facis restricta, quam in Regno habent hujusmodi Prælati Ecclesiastici, non videtur quod

de facto hujusmodi circumstantiæ nimium diversificent, ex iis, quæ super dicto cap. 11. habentur superius ponderata in *Anglomen. disc. 9.* undè merito decisiones in eis non multum infistunt.

Pro adminiculo quoque considerabam privilegia *Pandulphi & Landulphi* Principum Longobardorum, in specie agentia de Ecclesia istius loci sancti ²¹ *Georgii*, cum ejus juribus concessa & confirmata dicto Abbati; Quamvis enim prima decisio anni 1666. §. *penult.* istis privilegiis in specie respondendo, dicat de eis nullam habendam esse rationem, ut potè Principum sæcularium in hac materia nullam potestatem habentium, Adhuc tamen considerabam idem quod de consimilibus privilegiis habetur supra in *Maceraten. disc. 6.* quod scilicet rectè deferre valeant, Vel tanquam lex foundationis, Vel tanquam assensus pro ejus jure, cum approbatione Apostolica, & sic, non pro integra probatione seu competentia hujusmodi juris, sed pro adminiculo & corroboratione præmissorum, omnibus insimul ponderatis, cum regula, *ut singula qua non profunt. &c.*

E conversò autem, ponderando actus pro Archiepiscopo urgentes, Quatenus pertinet ad enunciativas super situatione in diocesi, parum obstare videbantur, Tum ratione æquivoci ut supra, cum verificari possint in altero Oppido consimilis nuncupationis; Tum etiam quia vocabulum *diocesis* usurpari potest pro illo *provincia* ut supra dictum est.

Quo ad actus jurisdictionales gestos ab anno 1618. citrà, planum videbatur, de eis nullam habendam esse rationem, ut potè gestis lite pendente, aliam operationem non facientibus, nisi illam impediendi ex tunc contrariam possessionem pacificam, & cursum præscriptionis, atque reddendi difficiliorem probationem immemorabilis; Pro tempore verò antecedenti nulli dabantur actus, dum quædam visitationes factæ erant jure delegato tanquam à viciniore, solumque difficultatem aliquam faciebat convocatio Rectoris istius loci ad Synodum, ejusque interventus, itaut quandoque Rector pro tempore deputatus fuerit unus ex Examinatoribus Synodalibus.

Verùm hic actus videbatur compatibilis cum territorio separato, & qualitate *Nullius*, quoniam ubi Prælati inferior, quamvis cum dicta qualitate, non solet convocare, & celebrare propriam Synodum, tunc accedendum est ad illam Episcopi viciniore, ut decisum per Sacri Congregationem testantur *Leo, Sayr, Tamburin.* & ceteri collecti per *Barbos. de Episcopo alleg. 93. num. 6.* Multò magis dum hic erat nedum viciniore, sed etiam Metropolitanus, undè propterea actus remanet compatibilis.

Majorem difficultatem facere videbatur dicta confessio facta per Abbatem ejusque Conventum, & in qua prima decisio magnum constituit fundamentum; Sed neque videbatur multum considerabilis, quoniam prohibitus alienare, seu aliàs disponere, prohibetur etiam confiteri, ne quod directè est prohibitum, ita indirectè sequatur, Ut omissis generalibus, de quibus infra in his terminis specialibus habetur *dec. 127. nu. 9. par. 9. & dec. 24. num. 31. par. 10. rec.* Undè cum non posset dictus Abbas juribus Monasterii expressè præjudicare, dictamque jurisdictionem à se abdicare, cum esset formalis alienatio cadens sub *extravag. ambrosiense*, etiam super hujusmodi juribus incorporalibus & jurisdic-

cionalibus, *ut in Aceruen. Vicarii coram Ottobono inter suas decis. 220. & passim*, idcirco neque confiteri potuit, quia Prælati non potest confitendo suæ Ecclesiæ præjudicare, Atque eareus confessio attenditur, quatenus sit verisimilis, & adminiculata, Adinstar confessionis tutoris cum similibus ex *deduct. per. Mantio. dec. 39. Cavaler. decis. 79. Buratt. & Adden. decis. 453. Geor. & Add. decis. 375.*

Ac etiam quia confessio in eo, qui non est prohibitus, attenditur, & est maxima species probationis in iis, quæ pendent ab ejus animo, si vè consistant in ejus facto proprio, secus autem in iis, quæ consistunt in jure, seu pendent à facto alieno, cum tunc confessio provenire possit ab erronea credulitate, quæ inducere non potest id quod reverà non est *l. confessionibus ff. de interrogator. actio. Savrd. decis. 104. num. 30. Buratt. dec. 335. & 483. utrobique num. 5.* Et habetur pluries ad materiam fideicommissariam, quod confessio existentie fideicommissi, istud non inducat, si verè non adest, cum similibus; Reproposita autem causâ sub die 26. *Novembris 1668. coram eodem Bevilacqua*, non absque votorum discrepantia perstitum fuit in decisio, atque ista causa tales habet facti circumstantias, illam præsertim tot actuum jurisdictionis etiam delegatæ in ipsamet Civitate in faciem Archiepiscopi, quod diversificat ab aliis, in quibus Episcopis magis justitiam assistere sæpius dixi, Undè dictæ resolutiones non omnino placuerunt, licet neque de positiva improbabilitate redargui valeant.

M A R S I C E N . JURISDICTIONIS

PRO E P I S C O P O C U M CAPITULO, SEU CLERO OPPIDI SAPONARIÆ.

Causa decisus per Rotam pro Episcopo.

De eadem materia controversiæ jurisdictionalis inter Episcopum, & Prælatum inferiorem prætendentem jurisdictionem cum territorio separato. Et an sententia, aliaque acta gesta cum Episcopo afficiant Capitulum, seu Clerum loci controversi, Et quòd dicatur esse tale Capitulum, quod ad causæ defensionem, evocandum, vel admittendum esset.

S Y M M A R I U M.

- 1 *Acti Series.*
- 2 **F** Quando jura unius Ecclesiæ, ad aliam translata censeantur.
- 3 Sententia & acta cum uno ex defensoribus non citatis aliis principaliter interessatis non afficiunt, & corrumpunt etiam quoad citatos.
- 4 Quid concurrerit aliorum certa scientia.

§. Ec